

Indice de autorides latinas

est, quando illud obliuisci non potest. Tertius vero gradus est, quando ei separare non potest. Quartus autem, qui est ultimus, quando nec ipsu*s* ei satisfacere potest. In primo itaque gradu amor insuperabilis, in secundo inseparabilis in tertio singularis, in quarto insatiabilis. Insuperabilis, qui affectu non cedit. Inseparabilis, qui à memoria nunquam recedit: Singularis, qui socium non recipit; insatiabilis, cum ei satisfaci non possit. Et quamvis per singulos gradus possit notari singula; specialius tamen in primo gradu notatur amoris excellentia, in secundo eius vehementia, in tertio ius violentia, in quarto eius supereminentia. Quanta enim excellentia amoris, quæ omniē alii affectum excedit? Quanta quoque vehementia dilectionis, quementem quiescere non sinit? Quanta obsecro violenta charitatis quæ omnem alium effectum violenter expellit? Quanta supereminentia ænulatiois, cui omnino nihil sufficit?

Bisnus Selue. Orat. 4. in Gen. Tale est numinis ingenium virtute cum vincat hominum amorem vinci.

Ricardus Victorinus de gradibus Charit. O, insuperabilis virtus charitas, quæ ipsum quoque insuperabilem superasti, & cui omnia subiecti sunt omnibus quod admodum subiecisti, dum iustas amore Deas humilia-

vit semetipsum formam servi accipiens.

S. Anselm. l. 1. Epist. 64. Charitatis nunquam non vult quantum potest, & semper vult plusquam potest.

Cap 9. §. 1.

S. Aug. l. 15. de Trinit. c. 8. Natura cum à suo conditore iustificatur à deformi forma formosam transfertur in formam.

Blosius in Speculo c. 3. Tanta enim est elegantia, & formositas animæ rationalis, quam peccatorum fortes non deturpant, ut si tu eam clarus cerne re posses, vix scires præ admiratione, & gaudio, ubi nam es.

S. Brigit. l. 2. Revelat. c. 18. Si enim videres spirituali pulchritudinem Angelorum, & animalium sanctorum, corpus tuum non sufficeret videre, sed rumperetur quasi vas corruptum, & putridum propter gaudium animæ ex visione.

§. 2.

S. Chrys. hom. 1. in Ep. ad Ephes. Quemadmodum enim, si quis prius unum ex eorum numero, qui cutim habent extima scabie operari desumperit curandum; addit peste vitiatum; aut morbo incurabili, senio, que defectum, præterea paupertate atque inedia; hunc talem confessim reddax ex deformi, bonitate formæ conspicuum ex vetulo iuvencu-

lum;

Indice de autoridades latinas.

Ium; ut qui cunctis eat præstantia decoris eximij? Qui ex ipsis malis splendorem evibret, qui oculorum istibus iubar quedam roseum occulet. Deinde nostrum hunc feniculum in ipso constitutum flore ætatis. Ad hæc purpureo circumdet amiculo, caput cingat diademate, omniq[ue] cultu condecorat. Ad hunc sans modum animam nostram adornavit, elegantem reddidit, ac desiderabilem, & nire amabilem. Angeli enim ipsi vehementer affectant talem contemplari animam Archangeli, omnes denique sancti? Sic nos cunctis mirifice gratiosos condidit Deus, sibiique etiam desiderabiles.

§. 3.

S. Birgitta lib. 2. Revelat. cap. 18. Si videres demones sicut sunt, aut viveres cum nimio dolore, aut moteris per subitanam mortem propter terribilem visionem eorum, ideo videntur tibi spiritualia, quasi corporalia.

Cap. 10. §. 1.

Sanct. Bonavent. in l. dist. 14. art. 2. quæs. 1. Spiritus Sanctus datut ad uniuersum, & coligandum membra corporis mystici, sed membra corporis mystici sunt membra inuicem unita, sicut ipse Dominus perit, ut sint consummati in unum, sed perfecta unio non est, nisi in unq[ue] simplici. Ergo membra

uniuntur per aliquod, quod est unum, & idem in omnibus, hoc autem non potest esse donum creatum, sed increatum ergo necesse est cum dono creato dari increatum.

§. 2.

S. Chrys. hom. 83. in Matth. Non enim satis habuit fieri hominem, aut flagillis coedi, & crucifigis; sed nos secum in eandem quasi massam coagmentat, idē corpus efficit, non sive solum, sed re ipsa.

Idem Chrysost. hom. 45. in Ioan. Cum enim suum in nos amorem demonstrare vellet, se ipsum nobis commisicit, & corpus suum in nos permiscere voluit, ut unum quid efficieremur, ut corvus capiti coaptatum; id enim est vehementer amantium.

S. Cyri. Alex. l. 4. in Ioan. c. 17. Sicut enim si quis liquefactæ ceræ alia ceram infuderit, alteram cum altera per totum commiscet necesse est: si quis carnem, & sanguinem Domini recipit, cum ipso ita coniungatur necesse est, ut Christus in ipso, & ipse in Christo inveniatur.

Idem ibidem. Non mortem somum, verum etiam morbos omnes depellit. Sedat enim, quum in nobis meneat Christus, savitatem membrorum nostrorum legem, pietatem corroborat, perturbaciones animi extinguit, nec in quisbus

N° 2

Indice de autoridades latinas.

bus sumus peccati considerat, sed agrotos curat, collisos redintegrit, & sicut Pastor bonus, qui animam suam pro ovibus posuit ad omni nos erigit casu.

S. Chrys. adversus perturbationem irae. Quomodo à terra perniciosa peite liberabimur? Si calicem Domini biberimus, qui vermes, qui intra nos sunt, serpentesque mortificat.

Salian. l. 11. de Amore Deic. 11. Quod si iustitia originis, quæ spiritualis erat ad corpus quoque pertinebat, sic ut degustato in tali fructu amoris impetrio, à tædio, à desfatigatione eximeretur; exigit profecto ratio, ut qui castè, ac pure Christo in hoc Sacramento iungitur, singularē ei alacritatem conferat, ac vigorem ad virtutem actiones, & carnis contumaciam deterendam.

§. 3.

S. Hier. supra Matth. 17. Apostoli nequaquam homines, sed Dij appellantur, cum enim dixisset. Quem dicunt homines esse filium hominis? Statim subfecit. Vos autem quem me esse dicitis. Quasi diceret. Hominibus, quia hominis sūt humana opinantibus, vos qui istis Dij quem me esse existimatis?

S. Anselm. l. de Similit. c. 66. Ad hoc intende quæsto, & intellige, quia nullum iustorum ab ista Deitate exceptit Deus: ubi ait: Dij estis, & filii excelsi om-

nes.

Cap. 11. §. 1.

S. Th. Opusc. de Dilect. Dei c. 13. Quantum res significata præcellit signum tantum amor & unitas Dei ad animam amorem sponsi ad sposam, animæ ad Deum, sponsæ ad sponsum.

Idem ibidem. Sic mito modo Deus te ò anima mea diligit totus totam, ut non minus diligat te diligens tecum, & aliā, aliam inquam à te in substantia, unam autem tecum in charitate, & amicitia, nec plus te amaret, si illam amaret, quinimo si tibi socias non dedisset minus forsitan, quam nunc amare posset. Non sic Jacob, cui permisum est plures sponsas habere nec tamen datum est ut unamquamque ipsarum posset, ut solam totus amare. Ceterum hoc video in Deo esse omnipotentiae, & omnipotentis bonitatis.

Ibidem. Verum inter te ò anima mea, & Deum matrimonium, quod in Baptismo initiatum, in bona vita ratum, in patria fuerit consummatum, post illius unius primus confititum impossibile est esse diuotium.

Ibidem. Proles utilior est, & multiplicitor bonorum scilicet operum. Fæcundat enim sponsus spōsam. Deus animam per gratiam, progrediturq; proles ab ambobus unitis.

Ibidem. Hæc utilis proles, quæ matrem non perimit sed ei vi-

Indice de autoridades latinas.

tā æternam acquirit, sicut è contrario concupiscentia cū conceperit: parit peccatum, peccatum autē cum fuerit cōsumma tum generat mortē. Psal. 7. cōcepit dolorē, & peperit iniquitatē. Hinc nō Bennoni filius doloris, sed si prius fortè filius laboris, postmodū filius gaudij, & honoris; quoniā & si mulier cū sic parit tristitiam habet, cum autē peperit iam non meminit pælloræ propter gaudium.

Ibidem. Tu ama potius filium, quē Spiritu Sæcto superveniēte in utero mētis cōcips mūdūs, gestas iucundiūs, paris securiūs, educas faciliūs, qui sit senectutis tuę biculus, cecutiētis oculus, qui filiali fide in morte tua mēminerit tui, cū etiā in morte sua matris oblitus non fuerit.

S. Bernard. serm. 33. in Cant. spe ciali pærogativa intimis illum aff. atq; ipsiis medulis cordis cœlitus illapsum suscipiat habeatq; præsto quem desiderat non figuratum, sed infusum, non apparentē, sed efficientē.

S. Ephren de Timore Domini. Adveniente divina gratia dulcescat omnis anima itudo mea. Gratia enim præsentia simul cum cordis cōpunctione animi dulcedinē, & tranquilitatē assert. Exhilarant undæ divinæ gratiæ iubarq; Sæcti Spiritus nostra pecata, faciuntque anima repente ònium rerū terrenū cupiditatūque carnalium ac noxiōrum obliscatur. Fovet igitur undæ divinæ gratiæ intellectum si-

mul, & animam. Similisque est gratia Dei in anima nostra, hora regio, pulchris arboribus, & fructibus bonis pleno, qui tunis sapore, tum odore, tum iucunditate, & pulchritudine sua, misericordiam cunctis sensibus delecat, & recreationem afferunt. Ita, & divinæ gratiæ fructus, ac medicamenta nobis splendorem, dulcedinem, lätitudinemque præbent. O Beata illa anima, quæ operibus divinæ gratiæ resplendet, illustratur enim eius splendore, afficitur dulcedine, contemplationisque ac suavissimi illius odoris gaudio perfunditur. Iterum dico. O Beata illa anima, quæ cunctis divinæ gratiæ munieribus ornata est! Nihil anima illa intuetur in terra, sed tota defixa hæret in Deo, cum neque sponsi suæ vitas, & gratia, illam illorum se vettere permittat.

Cap. 12. §. 1.

Philip. Abbas tib. 3. in Cant. c. 16. Quod exigunt iuventia sponsalia nobis esse cuncta communia gaudeamus.

Gerson t. 2. serm. de Dom. Ev. Pulchrior est Dominatio, fæcundior, atque divinior, quæ extitulo gratiæ quam ea quæ extitulo civilis, aut polliciæ iusti gloriar. & accrescit.

Ibidem. Monarchatus ex titulo gratiæ confurgens, fuit restitutus per Chilisti passionem extensis. & uberioris quā fuisset ante pcc. iū. Extensis d. xi, quoniā

Indice de autoridades latinas.

infernum daminatorum hominum, & eorum multitudo, atque peccata non fuissent.

Ibidem. Titulum gratiae commodissimum & præclarissimum, quo habito dantur nobis omnia in manus longè projiciunt.

Ibidem. Quid enim mirabilius, quid ad audiendum iucundius, quam unusquisq; fidelium instar Christi Monarcha sit omnium?

Erigite aures dilectissimi. hilarecat facies, serenentur oculis, omnis exurgat affectio, gratiarum resonent actiones. Os, lingua, mens sensus, vigor confessionē, iubilum, benedictionē, & laudem personent. Quæ ratio? Quæ tātorum novitas gaudiorum? Magna valde præclara, insignis nihil supra, quia iam nō uno, sed triplici titulo Christianus Monarcha est, Christiano omnia dedit in manus. Christianū fas est dicere potentissimum. Andebo dicere, & omnipotētissimum, & arguar blasphemiae, si nō hoc Apostolus similis nobis de se dixerit. Omnia possū, omnipotēs sum exponit Bernard. in eo qui me confortat Christus ad Philip. 4. Si parva est Apostoli authoritas tibi satis sit illa Christi, qui ait: Credenti nihil est impossibile. Matth. 17. Si quis ad huc hæsit, & prolibito nos figere putat, quæ dicimus super hoc vinculi dominio audiat Apostolum ad Rom. 8. Qui proprio filio suo nō pepercit, sed pronobis omnibus tradidit illum, quomodo

do non etiam nō cum illo nobis omnia donavit? Ecce qualiter. O fidelis anima perspicuum habes Apostoli testimonium. Imò argumētum, quod omnia dedit tibi Pater in manus. De quo Patre idem scribens 1. ad Timoth. 6. afferit, quod præstat nobis abundē omnia ad fruendum. Hoc dominum Hieronymus ad Paulinum scribens non tacuit. Credenti, ait, totus mundus divitiarum est.

§. 2.

Senec. de Benefic. 7. cap. 3. Ingenitis spiritus res est, cū Ottē. Occidentēque lustraveris animos, cū tot animalia, tantā copiā terrū, quas natura beatissime fundit, aspiceris, emittere hanc Dei vocem omnia mea sunt.

Tullius lib. 3. de Finibus. Rectius enim appellabitur Rex, quam Tarquinius, qui nec se, nec suos regere potuit.

Philo 1. de Abraham. Sicut Gubernator in navi, Magistratus in Civitate, Imperator in exercitu, anima in corpore, mens in anima. Sic re vera Princeps est sapiens in genere humano.

Senec. de Benef. cap. 4. Nihil prohibet, aliquid & sapientis esse, & eius cui datum, & assignatum est. Iure civili omnia Regis sunt: & tamen illa, quorum ad Regem pertinent universa possessio, in singulos Dominos descripta sunt, & unaquaque res habet possessorem suum. Ad Reges enim potestas pertinet, ad singulos dominium.

Apulej

Indice de autoridades latinas.

Apulei de Philos. Divitem hunc solum quippè cum thesauris omnibus pretiosiores solus videatur possidere virtutes; quia etiam solum sapiens opes potest in usibus necessarijs regere, videre ditissimus debet.

Tullius Parad. ult. Quis igitur siquidem ut quisque, quod plurimi sit possideat, ita ditissimus habendus sit dubitet, quin in virtute divitiae sint, quoniam nulla possessio, nulla vis auri, & argenti, pluris quam virtus estimanda est.

Sextus Empyricus adversus Mathem. Qui ea possidet, quæ sunt magnæ estimationis, & magni pretij est dives. Virtus autem est magni pretij, & estimationis, solusque sapiens eam possidet; solus ergo est dives.

Philippus Abbas lib. 3. in Cant. cap. 10. Quæ olim, cum peccaret, alieno se dominio mancipavit, & recentem sibi Deum, possessorique alium usurpavit postquam novo afflata spiritu à prædictis erratis bus sit immunis, nostra iure dicta est araborum videlicet possessio iam communis. Quorum enim unus est spiritus, una caro, nihil deinceps habere dicendi sunt, non communis; sed quod sponsæ est, sponsus sibi satis vendicat opportune: cum & id quod suum est, velit tanquam non sibi proprium retinere, sed cum illa communicet, ut omnia com-

munia simul gaudeant se habere. Pater noster qui est in cælis, non meum propriè, sed communiter nostrum dico, recte sponsam terram quoque non tuam, sed potius nostram dico: quia sicut dono dedi participem fieri te meorum, sic meo magis quam tuo dantis munere, particeps sum tuorum.

S. Angela de Fulgino cap. ultim. Ecce Deus dicit omnia mea tua sunt. O quis est, qui meatetur hoc, quod omnia bona Dei sunt sua; in veritate non est aliud, quod mereatur nisi charitas.

Cerson Serm. de Domin. Evang. Quoniam sicut tu Deus tuum communicas dominium absque desperditione, & abdicatione. Sic iusto cuilibet fas est omni pati secum quantumlibet plures dominos, & nihil desperdere imò extensus habere dominium. Propterea non habet necesse iustus contendere in iudicio propter hoc dominium sciens omnia esse sua, ubicumque, & quocumque fuerat transportata, sive collocata. Usurpare quoque sibi fas est vocem illam Philosophi cuiusdam ab incensa urbe sua fugientis, & nihil bonorum terrenorum se cum ferentis. Omnia mea, inquit, mecum porto. Sæviāt tyranni fortuna ferox insurga adversus istud corpus, aut bona quælibet extrinseca nihil ab eo rapietut, quin in suum dominium, & com-

No4

mqz

Indice de autoridades latinas.

modum reservetur, & serviat etiam pro statu naturæ lapsæ, quia de statu naturæ integræ; vel glorificatæ nulla est dubitatio.

Idem ibidem. Sciunt experti, quod loquimur. Sic plus absque ulla estimatione acquirit liberalis charitas erogando, & communicando quam reservando, & appropriando possit avata, ferdidaq; tenacitas.

Guillelm. Parisiensis lib. de Meritis. Illud quippe solum iusto titulo poscidemus, quod totaliter Deus possidet in nobis, hoc est, quo totaliter eidem servimus, alias autem non solū usurpatores, sed etiam fures sumus. In nullo enim quidquam iuris habemus nisi in eo, de quo Deo servitus, & in quantum de illo servimus eidem, & hæc est societas inter nos, & ipsum Deum, ut totum sit eius, & totum nostrum, quidquid habere videmur.

Lib. 3. Cap. 1 §. 1.

Sent. Thom. Opusc. de Dilectio ne Dei. Sicut voluntas procedit à substantia animæ. Sic charitas ex gratia, sed & aliae virtutes in potentibus ex gratia sunt: sed ones præter charitatē informes sunt, & sine gratia esse non possunt. Influxa ergo à Deo essentia & forma, & gratia in substantia animæ influitur, & habitus charitatis in potentia voluntatis.

S. Aug. Ep. 106. Charitas usq; adeo donum Dei est, ut Deus dicatur.

S. Thom. 2.2.q. art. 2. ad 3. Facit effectum infinitum dum coniungit animam Deo.

S. Laurent. Iustin. in Ligno vita de Charit. c. 3. Cæteris virtutibus commendabilior est charitas, quæ ob suam dignitatem oleo comparatur inter liquida. Oleum enim superenatat alijs liquoribus, sic & charitas cæteris virtutibus. Si namq; absq; charitate martirii tulerimus, & substantiam nostrā usque ad mendicitatē dederimus, huic operi non tam præmium, quam poena debetur, & perfidiæ magis tormenta quam corona victoriae. Comparatur etiā auro inter metella. Nam opera de genere honorū plūbea nulliusq; valoris sunt sine charitate. Non enim numerositas operū, non diurnitos temporiū, sed aurea charitas auget meritum. Omne quod patet & quod latet in divinis codicibus tener, qui charitatem servat in moribus, de qua dicitur in Apocalipsi: Suadeo tibi emere à me aurum ignitum probatum ut locuples fias. Propter ipsius quoque excellentiam comparatur charitas igni, de quo Dominus: Ignem veni mittere in terram, & quid volo nisi ut ardeat. Meritoque igni comparatur, quasi sicut ignis imperio est fertum, quasi ignem efficit: ita charitas ignitam reddit animam, quam possidet. Mens enim quam semel afficerit charitas sui iuris, esse non potest. Meum t, quod nexit, dolet quod non

Indice de autoridades latinas.

non oportet, sollicitatur plus, quam voluerit, compatitur nolens, miseretur invita. Ignis quoque nunquam est ociosus, sic nec charitas. Amor enim Dei nunquam ociosus est; operatur magna, si est; si autem operari renuit amor non est. Splendor adducit ignis, quod facit charitas. Non enim clarescit anima in fuligore æternæ pulchritudinis: si non aferit in officina charitatis. Ignis in pulverem redigit; illud enim agit charitas. Loquar, ait Abraham ad Dominum meū: cum sim puluis, & cinis. Ignis tēdit sursum: similiter & charitas. Cupio disolui, & esse cū Christo, dicit Paulus, qui plenus erat charitate. Hoc enim habet sancta, & impatiens charitas, ut quem desiderat semper videre, & idveniente se credat. Ignorat si quis ē aliunde, quā de dilecto cogitare; ideo in cælum fertur, ubi tuum cognoscit esse amore Ignis consumit, sic & charitas. Tāto namque igne peccari rubigo consumitur, quāto peccatoris cor charitatis igne cōcrematur. Ipsa matri comparatur, cuius affectio inter officia, & affectus est efficacior. Sic charitas omnium virtutum mater est.

Ibidem. Ipsa inter fructus spiritus excellentia prima numeratur dicente Apostolo: fructus spiritus charitas. Quæ autem alia fructus spiritus debuit tenere primatum nisi charitas, sine qua cæteræ virtutes non reputantur

esse virtutes. Ante enim quam ipsa adsit nullus fructus gratus est, ubi vero charitas ibi multus fructus.

§. 2.

S. Thom. 2.2.q. 24. art. 2. in corpore. Nulla virtus habet tantam inclinationem ad suum actum, sicut charitas, nec aliqua ita delectabiliter operatur.

S. Prosper. lib. 3. de Vita contemplativa, c. 13. Affectionum omnium potentissimam in omnibus semper invictam.

Senec. Ep. 51. Projice quæcumq; cor tuum laniant: quæ si aliter extrahi nequirent cor ipsum cum illis revellendum est.

Cap. 2. §. 1.

Senec. Ep. 31. Hoc est summum bonum, quod si occupans, incipis Deorum socius esse non supplex.

Cicero. 2. de Natura Deorum de virtutibus. Vita beata existit pars & similis Deorum nulla re nisi immortalitate, quæ nihil ad bene vivendum pertinet cedens cœlestibus.

Senec. 1. de Providentia. Bonus ipse tempore tantum à Deo differt.

Cap. 3.

Dionys. Carthus. tract. 1. de Donis Spiritus Sancti art. 15. Sicut per animalia fortuit homo esse naturale, atque specificum, ita per gratiam recipit esse spiritua-

Indice de autoridades latinas.

tuale, atque divinum. Et sicut ab una simplici essentia animæ fluunt non solum diversæ potentiae, sed etiā coordinatae in dignitate, & processione (dicitur enim anima causa unius potētiarū per aliam) sic ab una simplici gratia manant diversæ virtutes, ac dona: sicutque gratia ramificari perhibetur in habitus virtutum, atque donorum.

S. Macarius hom. 1. Dacuitur Cherubin, non quo velunt pergere, sed quod seflor, & auriga dirigit, & libuerit illi, eo progrediūtur, & illos sustētat. Manus enim inquit hominis sub illis erat, aguntur animæ sanæ, & diriguntur à Christi spiritu ducente quo voluerit, & quando voluerit.

§. 2.

S. Greg. lib. I. Moral. c. 26. Donum spiritus, quod in subiectamente ante aliam prudentiam, temperantiam, fortitudinem, iustitiam format eamdem mentem, & contra singula quæque tentatiā erudit, inseptē mox virtutibus tēperat, ut cōtra stultitiam, sapientiam; cōtra habitudinem, intellectum; cōtra præcipitationem, consilium, cōtra timorem, fortitudinem; cōtra ignorantiam scientiam; contra durtitiam pietatem; contra superbiam Dei timorem.

Dionys. ubi supra art. 10. Deus non solum perficit hominem contra obliquitates vitiorum per habitus virtutū, sed insuper perficit eum ad expediendū se

contra impedimenta virtutuarū; atq; syncommata, seu reliquias vitiorū per habitus donorū; videlicet ut expedite, ac prompte virtutum impedimenta repellat, atq; suppeditet. Tot ergo dona esse oportet, quot ad talē suppeditionē sufficiāt. Indige autē anima septiformiter expediti, si omnia virtus expeditissimè debeat evitare. Primo quidem cōtra superbiam, quod fit per donum timoris, de quo ait Scriptura: qui timet Deū, nihil negligit. Et rursus: timor Domini expellit peccatum. Cum enim omnium vitiorum coerceat matrem, id est, superbiam, nihil negligit: atq; omne peccatum expellit. Secundo cōtra invidiam, quod fit per pietatem quā constat esse proximis benevolam, atque beneficam: quippè quæ teste Apostolo ad omnia utilis est. Qui enim diligit proximū, legem implebit. Pieras ergo in quantum est donum, charitatē fraternali munit, confortat, ac fulcit: quatenus omne vitium invidiæ expeditissimè destruat, semperque benignum, ac dulcem affectum fratri impendat. Tertio contra iram, quæ est infaniam animi, quod fit per donū scientię. Quartò contra accidiam, quod fit per donum fortitudinis. Hæc enim mentem ad divina robustam reddit ac agilem. Quinto contra avaritiam, quod fit per donum consilij, per quam homo spontaneam paupertatem amplectitur, sicutque

Indice de autoridades latinas.

que affectum à terrenis expeditum scribitur. Sexto contra gullam, quæ mētis lucem obtenebrat, Salvatore dicente, videte ne graventur corda vestra crapula, vel ebrietate, quæ sunt species gulæ; quod fit per donum intellectus, qui animam acuit, & ea quæ rationem obnubilant, faciliter reiicit. Septimo cōtra luxuriam, quæ visum mentalem prorsus excæcat, in tantum ut in ipso actu venereo non sit possibile uti aliquo actu partis intellectivæ, ita absorbet delectatio illa carnalis actum rationis secundū Augustinū. Vnde secundū Hieronymum spiritus Prophetarum corda Prophetarum in tali actu non tetigi, hoc autem fit per sapientiæ donum, cuius illuminatio tan ta est, ut hanc mentis cæcitatē expellere, aut certè moderari prævaleat.

Item Dionys. art. 12. Horum inquit donorum prium est timor Domini, tanquam fundamentū aliorū. Hunc enim Spiritus Sanctus in campo mētis supponit atque alia dona in suis ordinibus velut in ædificio superimponit. Primo Spiritus Sanctus metuere facit hominē, ne cū Dæmonibus torqueatur. Huic denique timori Spiritus Sanctus immediate superimponit pietatē, dum mēti taliter formidanti, sui ipsius, ac proximo ruui compassionem aspirat, ac pie recolare facit quod misera erit si separetur à Deo, torqueatque

homo,

Indice de autoridades latinas.

homo, cur hæc, & alia fieri debant; quodque à solo Deo remunerationem expectet, & accipiat. Postremo prædictis donis accumulat Spiritus Sanctus dono sapientiae quatenus quod dono intellectus recte cognoscit, illud sibi dono sapientiae sapidum, atque dulcissimum fiat, ac per hoc solo æquitatis amore sequitur quod intelligat sectandum.

Cap. 4. §. 1.

S.Bernard.serm.39.in Cant. Nec mira veris unum animam equitatus multititudini similatam; si advertas, quantæ in ipsa una, quæ ram sancta anima sit, virtutum acies habeantur, quanta in afflictionibus ordinatio, quanta in moribus disciplina, quanta in orationibus armatura, quantum in actibus robur, quantus in zelo terror, quanta denique ipsi cum hoste cōst̄itūt̄ assiduitus, numē rositas in uniphorum, terribilis ut castrorum acies ordinata.

S.Ioan.Damasc.l.2.de Fide. c. 4. Nihil est malum nisi privatio boni: sicut tenebræ laminis.

S.Aug.lib.11.de civit. c. 9. Mali nulla natura est, sed amissio boni mali nomen accepit.

Cap. 5. §. 4.

S.Chrys. hom.11.in ad Thesalon. Quemadmodum si quis lucis huius lycneo, aquam inspergeret, & palverem, & si nihil

horum inspergeret, sed oleum dumtaxat exsiceret, lucem extingueret: ita habet, & donum spiritus. Sive namq; resternas, & rerum fluxarum curas insperferis, extingues spiritum. Sive etiā si tu nihil tale feceris, aliunde tamen tentationis vehemens impulsus instar cui adā venti irruerit, & flamma valida nō fuerit, aut parū olei habuerit, aut foramen non obturaveris, vel ostium non occluseris; omnia petibunt. Quod vero est hoc foramen? Quemadmodum in lycno habetur, ita & in nobis, foramina sunt oculi, & aures; ne sinas illis occurrere validum malitiæ flatum, alioquin lycnū extingues; sed obtura foramina timore Dei. Iana os est, clade. Ita scilicet oclude, ut uē exhibeat, & externū impulsum repellat, ut potè convictius quisquam. Tu clande os tuū: si enim aperueris cōcitabis magis ventū hūc. Nō vides in ætib; quando ē regione due ianuæ oppolitæ sunt, & flatas vehemens irruerit, si alterā clausuris, & respiratio prohibita fuerit, quomodo nihil valeat efficere flatus, sed pluſiū de robore illius præcidatur? Ita & hic, duæ sunt i. nuæ. Ostium est os illius, qui te vituperat, & probro afficit. Si tuum occlesiris, & spirat onem non dederis, omnē flatum istum extingues. Si vero aperueris effenī redet. Ne extinguamus ergo spiritū. Fit autē sāpē numero,

Indice de autoridades latinas.

ut etiam nullo externo impulso incumbēte extinguatur fax,

quando videlicet oleum deficit, quando misericordiam non facimus extinguit ut espiritus. Extincto autem spiritu, quid reliquum est, nostis quorū in tenebriscosa nocte ambulatis. Si vero de terra in terram noctu ambulare difficile est, & molestum, quomodo tutum erit, eam viam; qua ex terra in cælum tenditur sine hac luce ambulare. Ignoratis quod Dæmones sint in istius inter cæpedinis spatio? quot bestiæ? quot versutiæ spiritales? Nam & latrones lampadem primū extingunt, deinde latrocinantur.

§. 3.

Marsil.Ficin.l.de Lumiue.c. 17. Quemadmodum vero piorum præmium est mira quedam laicis participatio, ita supplicium impiorum est ipsa privatio lucis. Imò vero ipsem Sol divinus, quisanos vegetosque piorum oculos mirificè sovet, impiorum contra oculos languentes offendit, & conscientiam incendio vexat.

Cap. 6. §. 1.

S.Amb.l.7.in Lucam ad c. 15. Hoc quoq; proficiat ad incentiva proibitatis, si unusquisq; conversionem suam gratam fere credat cætibus Angelorū, quorum aut affectorē patrocinij, aut veteri debet offensam. Et tu igitur esto Angelis lætitiae gau-

deant de reditu suo.

Cap. 7. §. 1.

S.Bern.serm.39.in Cantica. Noveris huiusmodi animam nunquam esse sine Angelorum custodia, quia eam æmulatur Dei cænulatione, solliciti suo viro servate, & Virginem castam exhibere Christo. Ergo Angeli cæcis fulta ministerijs, & superno stipata agmine sponsa incedens.

Dion.Carth.in Ps. 90. Custodiunt autem nos Angeli quantum in ipsis est in omnibus vijs, hoc est, operibus nostris. In bonis enim actibus nos custodiunt, ne statim à Dæmonie rapiamur, & ne in vitijs persistamus. Custodiunt etiam nos à temptationibus Dæmonum, ne quantum desiderant nos molestent, & à multis periculis mentis, & corporis.

Idem paulo post. Adiuvat enim sua virtute nostram infirmitatem, & sua sapientia tenebras cordis nostri illustrant: Sicque graduentur nobiscum portantes nos secum cooperando nobis in omni bono opere.

Palad.bisf. Laus; ac.c.20. H̄ibes Angelos, Archangelos, om̄es supernas Potestates, Cherubin, & Seraphin. Deum omnium horum effectorem, illic versare; ne sub cælos descenderes, ne incideres in mundanas cogitationes.

Cap. 8. §. 1.
S.Petr.Crysol.ser.23. O boni-

Indice de autoridades latinas.

tas effusa! O, inaudita pietas!
O, ineffabilis affectio, in societate Iesu pastor oves assumit, atque ad consortium dominacionis servos Dominus adsciscit, ad participatum regni Rex gregem populi totius admittit: si sedat, cui deficere sensus, cui regnum minui, vacuari potest non potest largiendo.

S. Leo ser. 2. *Quadragesima.* Hæc est peccatorum vera iustitia, ut numquam præsumant se esse perfectos, ne ab iracundia non dum finiti intentione cessantes incident in deficiendi periculum, ubi proficiendi depositum appetitum.

Cæsar Arelat. *hom. 8.* Ille ipse Purgatorius ignis durius erit, quam quid potest poenaram in hoc seculo, aut videri, aut cogitari, aut sentiri.

Gerson de dominio *Evang. Mo-* narchatus ex titulo gratie consurgens fuit restitutus per Christi passionem extensus, & uberioris, quam fuisse ante peccatum. Extensus dixi, quoniam inferni dominatorum hominum, & eorum multitudine, atque peccata non fuissent. Sunt tamen de dominio fuisse, & ei militant ad coronam, & gaudium, & cautelam. Accedant ad hanc monachiam omnia Christi facta, dicta, & exempla. Sacra menta insuper omnia, postremo novæ legis mysteria. Memento cuius capitum, & cuius corporis sis membra.

§. 4.

Iobius Monachus apud Photij *Bibliotecam.* Quomodo nobis expedire magis possit Angelorum conditione produci, quando peccatum ipsorum poenitentiam non recipit, & propterea omni quoque veniat castigatio nostrum autem mortale genus etiam peccans per poenitentiam rursum resurgat? Et certè post Christi Domini adventum etiam in hominibus maiora opera videre licet, quæ quæcumque ab Angeli fiunt. Ecce ego dico vobis (inquit Paulus) licet Angelus de caelo evangelizet vobis præter id, quod accepistis, anathema sit. Et iterum. Michael quidem Archangelus non est ausus iudicium inferte blasphemio diaibolo. Nos vero accepimus poenitatem calcandi supra serpentem, & scorpiones, & super omnem virtutem inimici. Neque Angelorum quisquam se vel alium ausus est Deum, aut filium appellare: Hominum vero genus, & Di, & filii Dei nominatur. Cum item dixi: sicut, qui inter illos Lucifer vocabatur, similem se futurum altissimo, soliumq; supra cælum collocaturum, illis ipsis, quæ tunc possidebat, bonis amissis in secula ludibrio est, atq; cōdemnatus manet: nobis tamē veritatis decretū potestate illam fecit, ut similis Patri effi-

Indice de autoridades latinas.

efficeremur, unaque cum eius filio in thronis resideremus. Illud amplius co-resuscitavit, & confedere nos fecit in cœlestibus in Christo Iesu, & si sustinebimus, etiam conregnabimus. Et scimus (alius iterum Apostolus testatur) quoniam cum apparuerit, similes ei erimus. Itaque his ipsis, qui Angelorum honorem tantopere ambiant, iam concessus ille est. At qui peccamus, inquit promptius (verū) sed quanto id propius, tanto etiam citius resurgimus, si modo volumus. Mille enim vias poenitendi, nosque salvandi sapientissimus Patronus donavit. At heus tu Angelicæ cognitionis amator maiore etiā munere dignus es habitus. Nam cognati iam Christi per carnem effecti sumus. Quid item ab illis peccatum est, rametsi forsitan minus est nostro maiori tamen poena punitur. Rursus quod illis gravissimam adfert poenam non parem nobis in pari delicto, poenæ adducit gravitatem. Quin etiam in nobis citius deletur cum illis semel infusum peccatum maneat indelebile. Et nobis quidem nostra cum corpore coniunctio veniae causam preber, illis vero quanto corpore præstantiores habentur, tanto etiā minus deprecabilis castigatio infligitur. Quoniam & yas electionis ait Angelos iudicabimus, quanto magis secularia. Et sancti mundum iudica-

bunt. Nimirum etasse huic carni alligati, sed quæ meliora sūt rectè peragentes liberos illos à corporeis vinculis, sed qui aut non patia nostris, aut peiora etiam patrant iudicamus, atq; compescimus minore cum potestate, quod melius erat perficiientes præ ijs, qui maiorem facultatem obtinebant. Nobis in super peccantibus tota est vita ad poenitentiam atque emendationem proposita: cum Angelos semel lapsos pena mox conseruantur. Caligini enim, inquit, inferni immersos tradidit in iudicium custodiendos servare. Alijs sexcentis argumentis sapientissima Dei erga nos providentia perspicuit, & eorum qui nos Angelos potius quam homines conditos volunt dementia atque insaniam palant exponunt.

S. Greg. *Magn. hom. 8. in Evang.* Angelii naturam nostram quæ prius despicerant, postquam hanc supra se constitutam cōspicuum prostratam sibi videre pertimescant.

Lib. 4. cap. 1. §. 1.

Council. Milevitani. *cap. 4.* Vt trunque est donum Dei & scire quid facere debeamus, & diligere ut faciamus.

Concil. Arausican. *Can. 22.* Neemo habet de suo nisi menda, & peccatum.

S. Aug. c. 15. *Soliloq.* Aperuit mihi oculos lux, & excitasti.

&

Indice de autoridades latinas.

& illuminasti me, & vidi quoniam tentatio est hominis vita super terram; & quod gloriari non valeat ante te omnis caro, nec iustificatur omnis vivens, quoniam si quid boni est parvi, vel magni, donum tuum est, & nostrum non nisi malum est. Vnde igitur gloriabitur omnis caro? Nunquid de malo? Hec non est gloria, sed miseria. Sed nunquid gloriabitur de bono? Nunquid de alieno? Tuū Dñe est bonum, tua est gloria

Gers. tract. de parvulis ad Christum trahendis. Plerumque fit iusto Dei iudicio: ut qui gratiam Dei vel neglexerit, vel repulerit, abutens douis Dei, & talentis summi Patris familiias in primo ætatis vigore, dum faserat; postmodum ad eam veniendi nequaquam recursus habeatur.

S. Leo. ser. 5 de Quadrag. Quāvis enim ædificium nostrum sine opera sui non subsistat artificis; nec fabrica nostra possit esse incolamis, nisi ei protectione fuerit conditoris, tamen quia rationalis lapides sumus, & vivi materiae. Sic nos Auctoris nostri extruit manus, ut cum opifice suo, etiam is qui reparatur, operetur Gratiae igitur Dei obedientia se humano non subtrahat, ne ab illo bono, sine quo bona esse non potest, deficiat.

Hildebertus Epist. 33. Officissima est hominibus gratia Dei, & velut in eorum iurata reparatione.

obsequium.

Cap. 2. §. 1.

S.Th. 1.2.q.109.ar. 8. In statu autem naturæ corruptæ indiget homo gratia habituali sanguine naturam, ad hoc quod omnino à peccato abstineat.

Paulo post. Sicut ergo inferiori appetitu non totaliter subiecto rationi, non potest esse, quin cōringant inordinati matus in appetitu sensitivo. Ita etiam ratione hominis non totaliter existente subiecta Deo consequens est, ut contingant multæ inordinationes in ipsis actibus rationis. Cum enim homo non habet cor suum formatum in Deo, ut pro nullo bono consequendo, vel malo vitando ab eo separati vellent, occurruunt multa propter quæ consequenda vel vitanda homo recedit a Deo, contemnendo præcepta ipsius; & ira peccat mortaliter, præcipue quia in repentinis homo operatur secundum finem præconceptum, & secundum habitum præexistentem, ut Philosoph. dicit in 3. Ethic. quāvis ex præmeditatione rationis homo possit aliquid agere præter ordinem finis præconcepti, & præter inclinationem habitus. Sed quia homo non potest semper esse in tali præmeditatione non potest contingere, ut dia permaneat, quid operetur secundum consequentiam voluntatis ordinatæ a Deo, nisi citò per gratiam ad debitum ordinem

reparetur.

S.Grc.

Indice de autoridades latinas.

S.Greg.apud S. Th. supra. Pecatū, quod mox per poenitentiam non deletur suo pondere ad aliud trahit.

Cap. 4. §. 1.

Cassianus collat. 12.c. 12. Quis enim in se opera Domini non miretur cum insatiabilem vestris ingluviem, & sumptuosam gulae, perniciosaque luxuriā ita in se viderit fuisse comprehendam, ut vix ipsum exiguum, ac vilissimum cibum raro inuitusque percipiat? Quis non obstupescat opera Dei, cum illum ignem libidinis, quem naturalem antea, & velut inextinguibilem esse credebat, ita refringuisse persenserit, ut ne simplifici quidem se corporis motu sentiat incitari? Quomodo non virtutem Domini contremiscat quisque, cū homines quosdam diros, atque truculentos, qui ad summum iracundiae furorem etiam blandissimis subditorum irritabantur obsequijs ad tantam transisse viderit lenitatem, ut non solum nullis iam commoveantur iniurijs, sed etiam cum illatae fuerint summa magnanimitate congaudeat? Quis planè non miretur opera Dei, ac toto proclamet affectu. Quia ego cognovi, quod magnus est Dominus, cum vel se, vel alium quempiam ex rapacissimo liberali, ex prodigo continentem, ex superbo humilem, ex delicate, & tenero squallidum, hir-

sutumque perspexit, & egestate, atque angustia præsentium rerum etiam voluntariè perfruentem? Ita sunt profecto mira opera Dei, quæ peculia riter animam Prophetæ, similiumque eius mitificæ contemplationis intuitu stupefacta cognoscit? Ita sunt prodigia, quæ posuit super terram, quæ idem Propheta considerans ad admirationem eorum cunctos populos advocat dicens. Venite, & videte opera Dei, quæ posuit prodigia super terram, auferens bella, usque ad finem terræ, arcuī contrectet, & confringet arma, & scuta comburet igni. Quod enim maius potest esse prodigium, quam sub momento brevissimo, ex rapacissimis publicanis Apostolos fieri, ex persecutoribus truculentis, prædicatores Evangelij patientissimos reddi, ita ut eam quam prosequerantur fidem etiam effusione sui sanguinis propagantibus? Ita sunt opera Dei, quæ se quotidie una cum Patri operari fissilius protestatur dicens: Pater meus usque hodie operatur, & ego operor.

S.Bernard ser. 85. in Cant. Sane etiam contra se innitens invalescit, & facta se ipsa valida, cogit pro ratione universa, iram, metum cupiditatem, & gaudium, veluti quandā animi curiū bonus autiga reget, & in captivitatē, rediget omnem carnalē affectū, & carnis

Og

sen,